

"ROBOTCHUY NAROD"
(The Working People)
The official-organ of the Ukrainian
Social Democratic Party.
Affiliated with the S. D. Party
of Canada.
Published semi-weekly by
The Executive Committee of the
U. S. D. P. of Canada
at the Ukrainian Labor Temple,
cor. Pritchard & McGregor
Winnipeg, Man.

**D. Moyshuk, Managing Editor
and Manager.**
Phone St. John 1466
Subscription \$2.50 per year.

"РОБОЧИЙ НАРОД"
одинока в Канаді і найстарша в Америці соціал-демократична часопис, орган Укр. Соц. Дем. Партії в Канаді.

Виходить два рази на тиждень.
За редакцію і адміністрацію відповідає
Д. Мойшук.

Річна передплата на "Р. Н." в Канаді і
Злуч. Державах вносить \$2.50.

**ПЕРЕДУМКИ ДОЗВОЛЕНІ ЗА
ПОДАННЯ ЖЕРЕЛА.**

Рукописний не звертає ся.

**ЗА ОГОЛОШЕННЯ РЕДАКЦІЯ "Р. Н."
НЕ ВІДПОВІДАЄ.**

При зміні адреси треба полати стару і
нову адресу і долати за зміну 10¢.

Адреса до "Р. Н." така:
"ROBOTCHUY NAROD"
Box 3658, Winnipeg, Man.

ПОМІНКИ.

"Німецька дала Україні півстава історичної як держави. — Ура!"

Кайзер.

"Добра воля Ванозі і сарського величчя доласть нам (Україні) сили перейти через тяжкі проби, котрі ще нас очікують. — Гол!"

Скоропадський.

О ТИ, "НЕЗАВИСИМА" УКРАЇНО!

Коли в сернях голодних, обдертих і прибитих нуждою, але чесних синів твоїх, синів праці запалилась сьвята жандра свобідної творчости,

Коли многогокові раби, утмлені під тигарем панського ярма виривались на волю,

Коли почувши свою силу, силю творити нове, прагнеше жити праці і волі,

Коли сі мозолісті руки і згорблені від безперервної праці раби за запалом взыались здійснювати правдиву рівність і братерство, —

Тоді... так, тоді лжепророки твої, Україно, з "високої" Центральної Зради, зрадили чесних працівників твоїх, робітників і селян... на милість "порядколюбивих" і "миролюбивих" драбів від розбою серед білого дня, щоби спасти власть неробів і паразитів-дідичів. Спасли їх, щоби опять, як в "старі добрі" часи знущати ся над народом, зробишив його еще більшим рабом...

І почали "миролюбиві" Німці будувати фундаменти "независимости" твоєї, Україно!

І в сей "фундамент" пішли кошти найважливіших борців твоїх, борців з мозолістими руками...

І з сього "фундаменту" стали рабувати селян, рабувати їх по том добутий хліб, вироблене довгими ночами полотом, обез чуживати гарних дочок народа, викормленних грудю материй,

вихованих роками побювань і надій...

Пустошити широкі волні поля і вишневі сади...

Найчесніші сини твої, Україно, найсмільші борці за пролетарсько-селянську долю були знищені, а твої дочки...

Ой ти, "незалежна" Україно! Болить груди моя і слези витискає!

Але... я безсилний!

І тепер на могилах синів твоїх, синів чесних і відважних, синів-борців за справу угнетених всього сьвіта справляють ся по мінки...

Лететь ся вино, звенять пугари.

То "гетьман" твій пирує ся з "миролюбивим" розбійником сьвіта...

І кже розбійник, що дуже задоволен роботою "його високости", гетьмана Скоро-уада ського.

І старий помічник, старий хитрий лакей німецького розбійника і голова українських панків говорить:

"Твоя, кайзере, добра воля супроти України додасть її сили перейти через тяжкі проби, котрі її очікують!"

Ой ти, "независима" Україно! До чого ти дожила! До якої ганьби!

Щоби жити рабом, щоби твої сини і дочки/клялися перед панами і творили їх волю!

І "доброжелане" кайзера може перейти через "тяжкі проби"...

Ні, тисячу раз ні!

Сні волні сини твої і дочки твої тимчасово безсилні і зі скреготом зубів творять волю панів своїх та працюють на них як худоба, то не тому, що ти, Україно, "независима" і "самостійна", а тому, що Тебе зрадили...

І горить в груди ненависть до гнобителів.

І в далечі видно вже лучі! Луч сьвідомости правди. Не "національної!"

А робітничо-селянської правди. Права витерпимої, правди оплаченої кровю погнйбших синів і дочок твоїх, Україно!

І сей луч множит ся...

І освободить ся нарід від панів, від гетьманів Скоропадських і "доброжелателів" кайзерів і знова стануть творити твої сьвітлі сини і дочки чесне, вольне робітничо-селянське життя і свободу...

Ой ти, прийді, свобідна Україно!

Петрович.

Робітнику класу завжди держати в темноті, а через те і в неволі. Соціалізм будить робітників і на східнім небозводі знайнає прокидатися сьвітло.

Як тепер у Владивостоці.

"Житє з кожним днем дорожє. Многих продуктів зовсім нема на ринку. Населене недоволене. І ті самі особи, котрі в неволі і незарплаті проти совітської власти, тепер вдихають за сею властю, так як за неї хліб був дешевий, такого острого недостатку продуктів не відчувалося."

(Павлов в статі "Як Хорват добиваєт ся признання" — "Дальок. Окр." з 8 септя с. р.)

ПРОТИВНИКИ СОЦІАЛІЗМУ.

Чому, дорогой товаришу, так упадаєш на дусі, кілько разів споглянеш на велике число побороючих нас неприятелів, а бо людий байдужних, які стоять з далека від нас? Чому теми сили так легко позбавляють тебе охоти до праці? Хто бистрим оком схоче переглянути їх ряди від кінця до кінця, не лише не тратить надії, а противно, здобуде тим сильнішу основу для своєї віри, бо дійсно радість справити ему від неприятельського табору.

Бачиш, наприклад, цілу армію газетярів, які щоденно кидають громи на соціалізм і обкидають його насмішками і брехнями. Та не всі вони так думають, як пишуть. Багато з них в приватних розмовах не є такі зажерті, як пишуть в своїх газетах. Є й такі, що признають соціалістичній партії, що вона служить великій ідеї, що її поступоване є слушне й розумне; признають апостолом соціалізму безінтересовиті, благородні, знане... І коли всі ті гади не знайдуть наислабшого відгуку в їх статях, коли вони авчичайно пристрасно ловлять цілком противні рчі, то лише тому, що не можуть писати річній, які не подобались би пренумераторам, що утримують газету при житю, яка дає їм удержане. Тільки люди з глибокими переконаннями можуть бути дійсною і грізною силою. Ті панове не заслугоють на ім'я сильних і неустрашимих ворогів, перед якими соціалізм міг би задрожати.

Соціалізм пристрасно побороює, як сам часто бачиш, так звані "добре думаючі" люди. Вони називають соціалістів "бу ритедями, несовітними агітаторами, вархоломи, завдувачами мимним богатством, ворогами суспільности". Та нехай тебе се не зворушує. Коли би ти чув більшу часті в приватних розмовах про людий від них бо гатіш, про грошеву аристократію, яка затеюєт ся своїм богатством, панує над ними силою своїх впливів і дразнить їх своєю гордістю, — ти почув би від них класичні формули соціалістичної критики. Варта їх бачити, як слідять мутні жерела великих богатств, як осмишують лінійних і зарозумілих дармоїдів, як бурять ся проти погубної сили великих богатств, що "громадять ся в руках невеликої горстки". Вони хотілиб розпяти соціалістів з піддаша, бо вони самі соціалісти з третього поверху, що пристрасно побороюють визискувачів і галасаві з партеру. Як би соціалізм не був ідеєю піддаша, то вони певно випалили би до партії.

Ось инша група наших співгромадян, яка є причиною того його засумования. Є се небогати урядники, правительственні і приватні, учителі, що становлять так званий хвіст буржуазії, позірно належачи до неї. Вони повинні би, з небогато зглядів, еднати ся з нами і стати в перших рядах нашої армії.

Та в дійсности не багато се робить. Далеко більше стоїть по противній стороні, опирають ся діляно нашої пропаганди. Такого добродія ніколи не побачиш, щоби читав соціалістичну газету, він навіть вітє кає від нашого товариства. Ти вважаєш їх за ворогів соціалізму, вважаєш їх сліпими, гніваєш ся на них. Та помиляєш ся, що до більшости з них. Вони не є сліпі, лише болячи; їх доля і їх родин є в руках наших противників; признаючи ся до засад соціалізму, могли би втратити занятє, бо їх пильно сте режуть; в самій річі вони не є ані свобідні, ані безпечні. Коли тільки партія на стільки зростає, що буде їх могла боронити перед пересудиванями, будуть отверто переходити на нашу сторону, певнюючи, що в тишині духа все визнавали наші засади.

Далі вважаєш неприятелями соціалізму велике число людий з усіх клас і станів, які на звук слова "соціалізм" рущають раменами і відповідають, що не хочуть чути про соціалізм. Однак помиляєш ся. Всі вони відкидають соціалізм не з при владу такого або иншого змісту засад соціалізму, але тільки і виключно тому, що він є новою ідеєю.

Не маючи ні переконань, ні пристрасі, вони стоять все на такім становищу, яке не вимагає від них ніякого висилена убо або воли. Є монархістами там, де панує монархія, республіканами в республіці, клерикалами там, де переважає клерикалізм, а демократами під демократичним правлінням. Іх класичне: "не хочемо бути переслідувані!" Іх нічо не обходить, чи соціалісти помиляють ся, чи мають слушність, чи наша доля владу веде суспільство до упадку, чи до поправки; ми для них бурителі, і лише тому чуємо до нас відразу і затикають уха, аби нас не чути. Одинокою їх силою є безвладність. Як тільки почують, що суспільний грунт відсуваєт ся в сторону соціалізму, сейчас всі рівночасно покочать ся в його сторону, як та явля снігу, яку пхнув легкий подув вітру.

Так, товаришу. Вороги соціалізму, перешкоди, які стають йому на дорозі, загалом вважають ся далеко грізнішими, ніж в дійсности. Є се щось в роді стародавньої системи твердинь, так розложених, що з упадком одної всі стають ся без ужиточними. Є армія, що горлять і пише, армія, що пролядає свої пера, немача сили, що пилили би з переконання. Є се товариство взаємної помочи, без ніякої провідної ідеї, яка би відслонила наготу інтересу. Іх окружає багато людий лінійних і незарплатних, але вони не боронити ся власними силами, а бо людий, з гори укладаючих зараду. В результаті чувають ся слабами, боють ся і бракує їм спритности, щоби боронити ся при помочи малих уступств. До них відноситься ся порівнане, яке переводив Люй Блян між су

часною йому суспільністю в Людвиком XI в останніх хвилях його життя, коли, покриваючи усміхом свою бідність, упадаючи з ніг, говорив до свого прибічного лікаря: "Тяжко мені! Я ніколи не чув ся так здоров як нині". Так — говорив Блян — нинішня суспільність чужа, що вмирає і не вірить в свій упадок. Певна в свої богацтва, в позорну силу, наївно певне вона про свою силу, і поймає безнастанних потрясенє, є вдоволена собою. Та тепер вже більше не всміхаєт ся. Кричать, що соціалізм є варварством, що соціалісти є злочинцями, проклинають свободу, згадують бога, в якого не вірять. Видко, є вже дуже хорі, бо маячать.

МІЙСКЕ ЖИТЄ В ПЕТРОГРАДІ.

Приватний лист одного Шведа, надрукований в шотголмський газеті "Афтонбладет" подає вражіння чужоземця, обсервуючого з близька щоденне життя і відносини витворені тепер в Петрограді.

Пішущий перестерегає перед даванєм віри ріжнородним поголоскам, кружлячим за границю, як прим, що жордли у лі можна зістати замордованим. Се є пересада: мійське життя іде нормальним ходом, склепи є отворені, театри, біо-склепи і реставрації функціують, трамвай є переповнений. Большевики виступають з енергією за втриманєм порядку, се даєт ся зауважити головю в запобіганю неспокою, котрі могли би виникнути з надужності алькоголю. Бо люди продають і купують алькоголь легально урядової заборони — очевидно потайки. Скоро тільки команда довідає ся про такий тайний льокаль, зараз виस्थाє військову патрулю, котра нищить запас алькоголю. При тім бувають нерозгорчі сутічки. Коли вистріли в воздух нічого не помагають, а нахлещая ся в льокаль гості є п'яні і зурбовані, приходять до правдивого бою. Зрештою такі випадки трапляють ся лише вночі. В день можна бачити тільки єдині нічні родії; пишущий, прим. бачив на улиці при казанських соборі сліди знищення, якого доконала військова поліція, вилізавши до уличних каналів алькоголь вартости кілька тисяч рублів. В великій віддалі наоколо чути було в воздух коняк. — В ливничній махилоді ся 300-літнє вино на 3 мільони рублів. Також англійський Червоный Хрест має мари в своїм посіданю вина на кілька мільонів.

Большевики не говорять багато про себе — вони працюють. Ленін і Троцький, як також іх найбільше окружене, є при бюрку день і ніч. Робітня ідальня і спальня є в одній і тій самій кімнаті — про се може не реконати ся той, кому вдало ся до них дійти. А не є се легко дістати ся до Смольного Інституту. Всюди сторожа, на правді і на лівю. Доперва належить вилегитимувати ся і подавати ціль свого прибутє, можна ввій

ти до будинку, аби осягнути доступ до Леніна і Троцького, треба отримати спеціальну карту.

Знаменитим доказом організацийної здібности большевиків є zorganizоване міністерств. Просто заповіджено, що ті зі страйкуючих урядників, котрі хотять обняти свої посади з поворотом, мають зголосити ся до означеного часу, в противнім разі зістануть усунені на стало. Дуже багато, головю підурядників зголосило ся до праці з поворотом; тепер праця в міністерствах функціуює як слід.

Большевики старають ся також о доправданню до порядку відносин торговельних. Бобато говорять ся про те, що має бути змобілізований весь імпорт і експорт. Промислі є вже тепер під певною контролю, те саме є і з банками.

КОЛЬКИ.

Українська "патріотична" братія видумала нове ярмо на укр. робітників і фермерів — "нову" віру і церкву, правслова і віри шаровілає, таке саме, в яким поверх 100 мільонів народу стогнало еще до недавня в царській Росії. "Патріоти" роз кричались в своїх чорносотенних шматах, що се все, що вони роблять або задумують робити, що се роблять вони для народу. Але для якого народу? Чи склепарь, котрий заложив склеп в якийсь місцевости робив се на те, щоби людяма була з того склепу вигода, чи на те, щоби з него тягнути зиски? Таку саму "вигоду" хотять зробити наші укр. лихварі для "свого" народу. "Патріоти" добре бачуть, що нарід не хоче вже з ними числитися, а щоби ратуватись, вони все спихають на Будку, що, мовляв, то все він винен, що нарід темний і бідний. І відсувають на бік Будку, а самі хотять вбрати ся в ті самі "шати", що і сей "князь батько і мученик" укр. народу на собі носить. Ріжниця між ними лише така, що тепер робітники та фермері годують як бика в своїй парфайі одного по па, а потім будуть се годувати й "імя" і дозвин попінят.

Деякі "пів-патріоти" і прихильники сего "нового" інституту (церкви) говорять, що ся "наша" церква буде в дечім богато ріжнитись від Будкової церкви і то не лише щодо форми церковного будинку, але за іде також зміна і між сьвятими. Також "сьвятих" буде ся мало вати в більш штанах з "вочкуром" і величезним кліном з заду. А теперішні дові бороди також покасає ся, а на іх місце поробити ся лише коротенькі борічки, на подобу як носить "наші" укр. інтелігенти в Канаді. А офіційним органом сей церкви має бути "Вуйко".

Редактор "К. Р." в однім з своїх сльдіних чисел своєї шматки важив ся написати в статі про арештоване Будку, що Будка є мучеником укр. народу в Канаді. Бідний "бішоп"! Як він мучить ся за народні справи, як то пак гроші... Чому редактор "К. Р." ніколи не писав про сь народних мучеників, що дійсно мучили ся по тормах ашисе, се, що бажали добра і воли працюючому народові? Чому "К. Р." не писав ніколи про сь народних мучеників, котрим стелє кулі прошивали груди за робітничі справи? Чому "К. Р." не напише хоч би про своїх мучеників, що вони невинні хоч вже дві тисячі літ в ярмі і темноті? Чому "К. Р." сего не напише... Чи сі чорносотенці дого єще думають торговати правдою? Се залежить від Тебе, Великане Робітнику! Я вірю, що правда мусить побідити неправду — і вона побідить і в коротких часах. А тоді? Тоді правда покличе перед свій ступінь всіх шахраїв і заропавців, котрі до сей пори торговали неправдою. Лиш Ви, укр. робітники і фермері горіть ся до науки, наукою ми переможемо всі темноти, котрим є сь укр. робітники і фермері.

Перше всего треба віддати справедливість Н. Ленінову. Ідеальне, справедливе, чесного, і промийлішого, дера соціаліста-теоретика, тепер і практика, Росія майже не знала. Разом з тим не могла не заперечувати, що смерть Леніна явилася взыгалі. Н. Ленін в протягу многих літ загартував себе в роді непримиримого ворога буржуазії і борця за робітничу справу. Він не знає компромісів, він говорить, що сторія нагадує учили, як шкідливими є сі компроміси в чі сі революції. Сей стійкий борець виховав цілу школу своїх учеників, таких-же стійких виданих робітничому рухові як і він самий.

Всі робітники, що працюють в даній індустрії, повинні вступити до юніі, яка представляє ю індустрію. Промислова юнія є одинокою юнією, що дійсно об'єднане і одинокою юнією, в якій робітники можуть розвинути свою повну економічну силу і ужити сей силу для свого визволення.

Хоч робітників і є наемним вольником та йому не треба бути вдоволеним незалежним. Приставай до соціалістів та помагай осягнути побіду для всієї класи.

Соціалізм ширить ся по сьвітлі на крилах ранної зорі.

Є люди вже з природи так способлені, що інстинктивно говорять "се не може влати ся". І вони дійсно не може, є сьільки се дотичить їх самих. Та в шасте є инші, які кажуть "се може влати ся" і беруть ся долом доказати того, що говорять. Ті останні є творцями історії, а іхні імена яскіють в її сторінках.

Засуджене товаришів в Сурбури, Онт.

СУДБУРИ, Онт., 7 вересня. — Поліційний судія засудив тут сего тижня Льва Міхненку на заплачене кари в сумі \$3,000 або на три роки взыччє з тюремними роботами і Павла Убогого на кару \$2,000 або на 2 роки взыччє.

Судія Стодлард засудив Ньколу Явного, Петра Стефанова і Осипа Гарасимчука на заплачене до табору воєнних палачів як до сточенія війни.

Никола Точенко і Петро Редечук зістали увільнені від кари.

Дуже строга кара впаде на Павла Убогого за те, що він був секретарем соціал-демократичного відділу і тому, що заплачено в него брошуру "Червоный Кобзар", в котрій був описанець робітника, який ступив на трупах феодальних, клерикалізму і милитаризму доходить до своєї мети соціалізму.

Ще більше потерпів Лев Міхневич, якого засудили на 3 роки тюрем за те лише, що взыччє в него чартер соціал-демократичного відділу і брошуру під назвою "Кому потрібна правда?"

Адвокат Л. Міхневича виступив на розслідженє в сей раз в справі.

Тов. Міхневич оставив жінку і двоє малих дітків.

ВОСНІЙ ПРИГОДИ ІТМЕЦЬКОГО ДЕЗЕРТИРА.

XXII.
ВІД'ЇЗД НА УРЬЛОП.
(Продовжене).

Нарешті прийшли стаційний командант і сержант. Вони зажадали від мене всіх документів, які я мав при собі.

"Маєте які гроші?"

"Не маю."

"Звідки він вертаєтє?"

"З Chatelet в Аргонах."

"Як довго були на фронті?"

"Чотиринадцять місяців."

"Чи були ранені?"

"Ні."

"Чи ви не маєте грошей цілковито?"

"Ні; нам не треба грошей на фронті."

"Так, але їзда мусить бути заплачена. Если ви не можете, то компанія мусить заплатити. Прощу підписати сей папір."

Я підписав навіть не дивлячись що се за папір. Для мене було все одно підписати який-будь папір, аби тільки пустили мене дальше. Відтак сержант прийшов назад.

"Ви не можете їхати в сім переділі; вам не

вільно також розговорювати з подорожними. Ви мусите переїстися до першого веза з напцесо "Тільки для війська". Переносьте ся там!"

"О, так", зауважав я; "переносьте мене до собачого переділі!"

Він обернувся до мене і сказав: "Краще замовчїть."

Поїзд рушив і я прибув щасливо домів. Привитавши ся зі всіма, я найкраще старав ся скупатися та переїстися в чисте біле. Нарешті за так довгий час я натягнув на себе цивільну одягу. Все було для мене чужим. Я почав думати. Я рішив ся за всяку ціну не вертати більше на фронт. Одначе я не знав як мені передістатися через границю. Я мав до вибору тільки два краї — Швайцарію і Голандію. Так як Швайцарія була окружена зі всіх сторін воюючими державами і потрібно було тільки маленької іскорки, щоби і її втягнути до війни; через се для мене не було ніяких виглядів тікати до Швайцарії. Остав ся тільки один край — Голандія, де я міг себе вхоронити перед війною. Але як туди дістатися? Тут були великі перешкоди. Я придумував і передумував тисячі планів. Про се навіть мої свояки не знали нічого.

XXIII.
УТЕЧА ДО ГОЛАНДІЙ.

Мій урльоп був близький кінця. Лігшало ся ще тільки чотири дні. Я пригадав собі доброго старого приятеля в однім місті над Реном. Я у-

ложив собі новий план. Спакувавши потайки до валізі убрание, черевки і другі конечні річі, я сказав дома, що їду відвідати моего приятеля. Перед ним я відкрив свої плани і він готовий був помочи мені що було в його сил.

Мій урльоп скінчив ся. Я натягнув на себе уніформ і всі мої своякі думали, що я вертаю на фронт, аде я відіхав до приятеля і там знову перебрвав ся в цивільну одяг. Військове убрание і оруже я вкинув до ріки. Затерши за собою всі сліди, я відіхав до Колюні, а звідти до Дісельдорф, де задержав ся через ніч в готелі. Мій урльоп скінчив ся вже кілька днів. Через мій мізок переходили тисячі думок. Я був сьвідомий того, що если би мені не вдало ся виконати уложеної план, мое житє все одно пропаде. Я задумав перейти границю коло Уельо (Голандія). Але як се зробити, коли границя контролювана сильною сторожою?

Ціла околиця Уельо була для мене незнаюю; я був тут цілковитим чужинцем. Прийшло ся думати над иншим планом. Вернувши ся до моего приятеля, я розказав йому, що аби перейти границю, треба знати докладно положене і мати добру мапу. Рівнож я заявив йому, що мені конечно треба мати якийсь чужий ідентифікаційний папір. Він дав мені папір якогось кравого ополченця. Відрисувавши собі в нотатці пограничну лінію з залізнодорожною мапою, я пустив ся в дорозу.

Смертельно умучений добив ся до Крефельду. Зайшовши до готелю, я наняв кімнату, щоби бодай трохи відпочити. Я записав до книжки таке ім'я, яке було на папері в моїм посіданю і положив ся до ліжка. О шестій годині раню, я почув нагло стукане до дверей моеї кімнати.

"Хто там?"

"Поліція."

"Поліція?"

"Так; поліційна поліція."

Я відчинив двері.

"Чи тут мешкає...? (він назвав ім'я, яке я заперістрував в гот